

Bedriftens finansielle data på detailniveau	Ansvarlig	ARO
	Oprettet	19-12-2018
	Side	1 af 8
Projekt: 4186 AP6 Finansielle data på detailniveau		

Formål:

Det er et mål at skabe overblik over bedriftens finansiering på detailniveau til anvendelse i forbindelse med

- budgettering,
- strategisk planlægning på overordnet niveau
- benchmarking af omkostninger til finansiering
- branche statistiske analyser – således at der kommer fuldt kendskab til hvad der betales for de forskellige finansielle lån
- vurdering af afdragsbyrde, herunder hvilke muligheder ØDB-data giver for at foretage en vurdering af afdragsbyrden for den enkelte bedrift samt for erhvervet i de kommende år.

Afgrænsning

Der er tidligere foretaget detaljeret afdækning og udarbejdet værktøjer til benchmarking af bi-dragsatser på realkreditbelåning, hvorfor dette projekt alene vedrører afdækning af omfang af øvrige låntyper end realkreditbelåning og deres omkostninger (renter, gebyrer, leasingydelse etc.). Ikke-ordnede gældsforhold, private lån og leverandørgæld indgår ikke.

Låntyper

Følgende låntyper vil blive analyseret med fokus på at skabe overblik over størrelse, omfang og pris/omkostninger ved lånene:

1. Pengeinstitut lån (DKK) med aftalt afdragsprofil
2. Pengeinstitut lån (finanslån) med aftalt afdragsprofil
3. Pengeinstitutlån – kassekredit (DKK)
4. Leasing-aftaler
5. Private pantebreve
6. Vækstlån
7. Afdrag på gæld – såvel pengeinstitut som realkreditgæld, herunder kortfristet andel af langfristet gæld

Overblik over datakilder

Følgende datakilder anvendes til at skaffe informationer.

1. ØDB data vedrørende finansiering gennem opsamling af årsrapporter
2. ØDB data vedr. angivelse af kortfristet andel af langfristet gæld
3. Adgang til Kasseposter, efterposter og statusposter som finder sted i løbet af regnskabsåret og i forbindelse med afslutning af regnskabet.
4. Andre data fra pengeinstitutter
5. Data fra Danmarks Statistik og Finansrådet

Ad 1 ØDB data vedrørende finansiering

Gennem de seneste mange år er der opsamlet data vedrørende betaling af renter, bidrag og diverse omkostninger ved finansiering, samt primo og ultimo på gæld. Der opsamles ikke data vedrørende det enkelte lån, men i grupper af lån.

Konteringen og opsamlingen er inddelt således, at det er muligt at adskille realkreditlån fra pengeinstitutlån og andre lån. Inddelingen er

Realkreditlån

- Fastforrentet DKK
- Variabelt forrentet DKK
- Fast forrentet fremmed valuta (sjældent anvendt hvorfor disse lån indgår under variabelt forrentet fremmed valuta).
- Variabel forrentet fremmed valuta

Denne inddeling følges i alle regnskaber, da kontering foregår ved automatisk dataoverførsel. I praksis er der dog ikke mange, der har konteret gæld under 'Fastforrentet fremmed valuta', så der findes reelt kun tre inddelinger af realkreditgæld.

Kontering af renter og bidrag ved realkreditlån er ligeledes delt i de fire ovennævnte grupper, og der er således muligt at beregne en rente- og bidragsprocent ud fra årets betalte renter/bidrag i forhold til årets gennemsnitlige gæld beregnet ud fra primo og ultimo gæld.

Derudover opsamles information om hvilket realkreditinstitut, der er primært realkreditinstitut. Her indgår i praksis fem realkreditinstitutter.

Pengeinstitutlån

Lån i pengeinstitutter er inddelt i følgende grupper

- Variabelt forrentet Dkr
- Fast og variabelt forrentet fremmed valuta
- Kassekredit

Denne inddeling følges i alle regnskaber, da de fleste banker indgår i automatisk kontering, og da der er en lang tradition for inddelingen.

Kontering af renter er ligeledes inddelt i ovennævnte grupper.

Det er ligeledes muligt at inddele pengeinstitutlån mellem ovennævnte 3 grupper, men ikke mellem flere lån indenfor samme type. Hvis der f.eks. er to pengeinstitut lån indenfor 'pengeinstitut DKK' vil disse skulle opfattes som ét lån og en samlet renteomkostning.

Der opsamles information om primært pengeinstitut. Denne information er tilgængelig ved cirka 80 % af regnskaberne, og fra 2018-regnskaber forventes det at være 100 %.

Den andel af lånene (dog ikke kassekredit), der forfalder indenfor 0 – 1 år (kommende års afdrag) er selvstændigt opsamlet. Dette er dog på en fælles opsamling af såvel variabel forrentede danske lån og lånene i fremmed valuta, hvorfor der pt kan være vanskeligt helt at angive den præcise restgæld på låntyperne.

Beregning af gennemsnitlig betalt rente i procent kan i nogle situationer være usikker ud fra opsamling af primo og ultimo gæld i regnskabsåret samt den betalte renteomkostning. Det skyldes, at der kan være foretaget ekstraordinære afdrag eller låneoptagelser i perioden således, at den reelle gennemsnitlige gæld i hele perioden kan afvige væsentligt fra gennemsnittet af primo og ultimo.

Beregning af den gennemsnitlige kassekreditrente kræver status observationer på månedsbasis for at kunne beregnes rimelig korrekt.

Konklusion

Det vil være optimalt, hvis alle realkredit- og pengeinstitutlån blev opsamlet pr. lån med angivelse af alle relevante oplysninger vedrørende det enkelte lån. Dette er ikke muligt i det nuværende konto-og opsamlingssystem, fordi en række af grundoplysningerne er placeret i 'tekstfelter' i stedet for i felter, der kan kobles systematisk på referencenummersystemet.

Ændring af dette kræver en større ændring af systemet. Derfor er det væsentligt at have dette med i forbindelse med opsamling af kortperiodiske data eller implementering af Benchmarking 2020.

Indtil da må vi nøjes med et par mindre justeringer.

Ad 2. ØDB data vedr. angivelse af kortfristet andel af langfristet gæld

En beregnet eller vurderet andel af gælden, som vil forfalde til betaling indenfor 0 – 1 år, er separat angivet fra 2016-regnskaber. Dette kan anvendes til at vurdere afdragsbyrden det kommende år. Der er den udfordring med denne angivelse, at den ikke er inddelt i de ovennævnte lånetyper mellem lån i danske kroner eller udlandslån. Dette vil dog blive forbedret fra 2018-regnskaberne.

Angivelse af kortfristet gæld (0 – 1 år) skal foretages for alt ordnet gæld. Det vil sige realkreditgæld, pengeinstitut, pantebreve m.v.

Angivelse af den gæld, der forventes at forfalde indenfor 0-1 år, er markant anderledes end øvrige data fra regnskabsopsamlingen, idet angivelsen er baseret på forventede tal og ikke eksakte konterede regnskabsdata. Kvalitetsmæssigt har de derfor større præg af skøn end de øvrige data fra bogføringen/regnskabet. Hvis bedrifterne overholder årsregnskabslovgivningen for klasse B (anbefales, men er ikke et krav), skal gælden deles mellem langfristet og kortfristet gæld.

Jævnfør analysen i notatet "Analyse af finansielle data" er dette dog ikke tilfældet endnu, og i mange regnskaber er gælden ikke splittet op mellem kort- og langfristet gæld, og det er derfor ikke muligt at vurdere regnskabets afdragsbyrde.

For 2018-regnskaber vil der blive etableret kontroller med henblik på at få flere til at tage stilling til afdragsprofilen på lånene.

Det er en udfordring, at der kan være vanskeligt at skelne mellem om

- der i et regnskab udelukkende er afdragsfrie lån (ved realkreditlån)
- eller om det skyldes manglende angivelse af kortfristet realkredit-/pengeinstitutlån.

Det overvejes om vi ved indberetning kan 'fange' forskellen mellem afdragsfrie lån og manglende indberetning, herunder evt. indbygge det i kontrolsystemet.

2391(gæld 0-1 år) er taget helt ud af beregningen. Den skal også gerne opdeles, hvis den skal kunne bruges til noget.

2773 og 2777 udskudt afdrag for DKlån og FinLån er for det meste ikke med, så det er ikke taget med i modellen for at få det til at gå op.

Ad 3. Adgang til kasseposter, efterposter og statusposter på låneniveau for PI-lån

Generelle forhold

Via direkte adgang til Ø90 data er det muligt at se samtlige konterede data på låneniveau. Enhver registrering omkring det enkelte lån kan følges, og det er muligt at foretage en nøjagtig beregning af renteniveau for hver rentebetaling samt afdragsbetalingen.

Der er tre posteringsformer som vi kan hente via Ø90, nemlig

- løbende kasseregistreringer,
- efterposter og
- statusposter.

Hvis renteudgifter og afdrag løbende posteres, kan der for hver periode for hvert lån beregnes renter og afdrag. Årets betalte rentesats beregnes som gennemsnittet af de enkelte perioders rentesats. Hver periode – uafhængigt af om rentetilskrivning sker for en måned eller tre måneder – får beregnet en rentesats ud fra primo- og ultimo saldo og periodens rentetilskrivning. Statusposter anvendes til at afstemme primosaldo, periodens afdrag og så til beregning af at ultimo saldo er korrekt. Efterposter indeholder ofte de poster, der vedrører seneste måned. Foretages beregning af årets gennemsnitlige rentebetaling på et regnskab med kalenderårs status er det således efterposter fra januar året efter, der skal anvendes.

Beregning af den gennemsnitlige betalte rentesats for et år bliver beregnet som summen af renteomkostninger for året divideret med gennemsnittet af gæld for hver periode. Som udgangspunkt anvendes ultimoværdien for måneden, bortset fra første periode. Her anvendes ligeledes primoværdien. For kalenderårsregnskaber er det således primo januar værdi samt - hvis der er månedstilskrivning af renter - samtlige måneders ultimo værdier.

Der foretages ikke automatisk dataoverførsel fra pengeinstitutter til Ø90 i forbindelse med håndtering af PI-lån (såvel i danske kr. som udenlandske). Dette sker altovervejende ved realkreditinstituttet. Kassekreditposter finder sted via automatiske og løbende registreringer. De kasseregistreringer, der løbende kan ses i Ø90 i relation til PI-lån, er de beløb, der overføres fra kassekredit til lånet. Foretages betaling af renter og afdrag hver for sig, vil det være muligt at følge lånets udvikling – herunder beregne rentesatsen for hver periode for sig – via løbende kasseregistreringer. Det skyldes, at da vil renter og afdrag få hver deres kontonummer. Hvis der fra kassekredit overføres en fast ydelse for en periode, er det ikke muligt at dele mellem renteudgifter og afdrag, og dermed heller ikke at vide, hvad restgælden er efter, at ydelsen er betalt. Først når der via efterposter er fordelt mellem renter og afdrag, kan restgæld beregnes og periodens renteudgifter og dermed rentesats beregnes.

DLBR-virksomhederne har ikke nogen officiel holdning til, at ydelser på lån skal deles mellem renter og afdrag i forbindelse med overførsel af ydelsen fra kassekredit eller i forbindelse med årsafslutningen. I en del situationer vil efterposteringen ske i forbindelse med budgetopfølgning - i andre først i forbindelse med årsafslutningen. Det vil derfor være forskelligt fra regnskab til regnskab om renter og afdrag bliver fordelt i forbindelse med løbende kontering eller det først sker i forbindelse med afslutning af regnskabet.

Ved vurdering af låneposter for 2016 og 2017 ses, at ganske mange først får lånets endelige renteudgift på plads ved årsafslutningen.

Kontering af påløbne renteudgifter på kassekrediten bliver konteret i forbindelse med rentetilskrivningen og fremgår med dato og månedsangivelse af kasseposteringen.

Der er foretaget vurdering af cirka 7.500 bedrifter med danske ordnede lån og/eller udlandslån på 2016 og 2017-regnskaber. Cirka 900 bedrifter har udlandslån. Af de 7.500 bedrifter anvendes de cirka 5.600 til analyser og vurdering af rentesats og afdragsprofil. Disse lån er ligeledes anvendelig i benchmarking værktøjer.

Ordrede danske lån:

Ordrede danske lån er karakteriseret ved, at PI-lånet har en aftalt afdrags- og renteprofil. Rentesatsen varierer dog med pengeinstituttets generelle politik eller ud fra de aftalte forudsætninger for den enkelte kunde. Afdraget kan være et fast aftalt beløb per måned eller det kan være en del af beløbet, hvor der er aftalt, at der betales en fast ydelse pr. måned.

En del lån er baseret på fast ydelse pr betaling samt opskrivning af nedennævnte registreringer. Der er foretaget automatiske kasseregistreringer i forbindelse med månedlig betaling af en ydelse på 7.500 kr. Dette giver en årsydelse på 90.000 kr. Rentetilskrivning foregår ikke via kasseregistrering, men sker på lånets konti. Dette bliver først efterposteret i måned 12, når året er gået og ikke posteret kvartalsvis i forbindelse med selve tilskrivningen.

Kasseposter:

DATAKILDE	MAANED	GRUNDKONTO	SPECKONTO	BELOEB	DKLån	Dkrente
kasseposter	1	2330	1	-7.500	1	0
kasseposter	2	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	3	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	4	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	5	2330	1	-7.500	1	0
kasseposter	6	2330	1	-7.500	1	0
kasseposter	7	2330	1	-7.500	1	0
kasseposter	8	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	9	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	10	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	11	2330	1	-7500	1	0
kasseposter	12	2330	1	-7500	1	0

Den samlede ydelse har været 12 gange 7.500 kr. eller 90.000 kr.

Efterposter

DATAKILDE	MAANED	GRUNDKONTO	SPECKONTO	BELOEB	DKLån	Dkrente
efterposter	12	2330	1	39685,59	1	0
efterposter	12	5465	0	-39684,76	0	1

Statusposter

Primo	Ultimo	MAANED	GRUNDKONTO	SPECKONTO	BELOEB	DKLån
	0	12	2330	1	-826452	1
	1	12	2330	1	-776137,6	1

Primostatus ses af kartoteket statusposter i Ø90 og udgør -826.452 og ultimo status ses i samme kartotek og er angivet (via automatisk dataoverførsel) til 776.137 kr.

Ydelsen på 90.000 kr. består af 39.685 kr. i renteudgifter og differencen er således afdrag. Denne udgør 50.315 kr., hvilket svarer til forskellen mellem primo og ultimo gæld.

$$\text{Den gennemsnitlige rente\%} = \frac{\text{betalte renteudgifter}}{0,5 \times (\text{primogæld} + \text{ultimogæld})} = \frac{39.685}{801.295} \% = 4,95 \%$$

I ovennævnte eksempel kender vi ikke de løbende rentetilskrivninger, da de foregår på en anden konto end kassekreditkontoen og ikke er blevet ført via automatisk dataoverførsel. Restgæld ultimo hver måned kendes derfor ikke, og en beregning af restgæld pr. måned ved at fratrække ydelsen vil ikke være korrekt, idet vi da ikke får opskrivningen af lånet med periodens renteudgifter med.

Når rentetilskrivningen på lånet først kendes i forbindelse med regnskabets afslutning via efterposter, er det ikke muligt at foretage en mere nøjagtig renteberegning ud fra kortperiodiske data end ud fra de hidtidige data i ØDB bestående af renteudgifter og primo og ultimo restgæld. Hvis ydelsen er ens over perioden, vil beregning af renteprocenten være tilstrækkelig nøjagtig.

For at kunne foretage en valid beregning af rentesatsen skal såvel primo som ultimo gæld på lånet være større end 50.000 kr. Desuden må der ikke være ekstraordinære større afdrag på lånet eller forøgelse af lånet i perioden.

Rentetilskrivning bliver registreret løbende

I eks. 2 sker afdragsbetaling løbende fire gange om året. Samtidig sker der rentetilskrivning kvartalsvis. Da disse poster finder sted ved løbende kasseposter er der fuld kendskab til saldo på lånekontoen ultimo hver måned.

Eks 2 Kasseposter

DATAKILDE	MAANED	GRUNDKONTO	SPECKONTO	BELOEB	DKLån	Dkrente
kasseposter	1	2330	7	-80.000	1	0
kasseposter	3	2330	7	43047,51	1	0
kasseposter	4	2330	7	-80000	1	0
kasseposter	6	2330	7	43.134	1	0
kasseposter	7	2330	7	-80000	1	0
kasseposter	10	2330	7	-80000	1	0
kasseposter	3	5465	0	-43047,51	0	1
kasseposter	6	5465	0	-43134,49	0	1

Eks 2 Uddrag af udvikling i saldo på lån efter kasseposter

JanSaldoDKLån	FebSaldoDKLån	MarSaldoDKLån	AprSaldoDKLån	MajSaldoDKLån	JunSaldoDKLån	JulSaldoDKLån
-4.098.476	-4.098.476	-4.141.524	-4.061.524	-4.061.524	-4.104.658	-4.024.658

Middelværdien af ultimo gæld pr måned for de 12 måneder i året er 4.043.585 kr.

Eks 2 Statusposter

PrimoUltimo	MAANED	GRUNDKONTO	SPECKONTO	BELOEB	DKLån
0	12	2330	7	-4092481	1
1	12	2330	7	-3944658	1

Gennemsnitsværdien af primo og ultimo gæld er 4.018.569 kr.

Renteudgifter for året er 193.126 kr.

Rentesats beregnet ud fra ødb-data: $\frac{193.126 \times 100 \%}{4.018.569} = 4,80 \%$

Rentesats beregnet ud fra månedsdata: $\frac{193.126 \times 100 \%}{4.043.585} = 4,78 \%$

Når der er fuldt kendskab til alle betalinger og rentetilskrivninger på månedsbasis, er det muligt at beregne den årlige rente med lidt større nøjagtighed. Jf. de statistiske tabeller i "Analysen af finansielle data" er afvigelsen dog inden for en acceptabel størrelse.

Udlandslån i PI:

Forskellen mellem ordnede danske banklån. Eneste principielle forskel er, at ved finanslån skal der udover renteudgifter også tages hensyn til såvel realiseret kursregulering som urealiseret kursregulering. Realiseret kursregulering indgår i renteudgifter. Ved kortperiodiske data gælder alle de samme betragtninger ved udlandslån som ved ordnede danske lån. Hertil kommer, at realiseret kursregulering konsekvent først reguleres ind i forbindelse med årsafslutning.

Cirka 80 - 90 % af udlandslån er baseret på euro i disse år, men det kan hurtigt skifte til andre valutaer med større kursudsving. Da DKK og euro er tæt forbundne betyder kursreguleringen ikke så meget ved euro-lån. Men hvis der anvendes andre valutaer – f.eks. CHF – skal der tages hensyn til kursreguleringer ved beregning af den reelle renteprocent.

Konklusionen er, at ved udlandslån kan en renteberegning først finde sted i forbindelse med årsafslutning af regnskabet. En beregning på en kortere periode ud fra kortperiodiske data vil altid mangle data og således ikke være korrekt.

Kassekredit (KK):

Ved kortperiodiske data er KK datamæssigt i Ø90 grundlæggende forskelligt fra RI-lån og ordnede PI-lån. Kassekreditposter er 'krumtapen' i kasseregistreringer, idet alle ind- og udbetalinger findes her. Rentetilskrivning på KK fremgår altid under 'kasseposter' med korrekt kontonummer og typisk trukket ultimo hvert kvartal. Det kan også være på månedsbasis og i sjældnere tilfælde hver anden måned.

KK ultimo for hver måned (typisk konto 2600 xx) fremgår ligeledes af kasseposter og arket med statusposter skal ikke anvendes.

Efterposterne anvendes ikke til at beregne KK-rentesatsen. Der er beregnet kassekredit rente på cirka 7.000 bedrifter og kun ved ganske få er data-materialet ikke brugbart.

Eks: Oversigt over data til beregning af gennemsnitlig kassekredit

		Rente				Saldo KK pr måned						
AntalRentebetalingerKK	AntalLåneændringerKK	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4	JanSaldoKKPrimo	JanSaldoKK	FebSaldoKK	MarSaldoKK	AprSaldoKK	MajSaldoKK	
4	34	-52.900	-26.692	-31.390	-34.987	-	-1.435.523	-1.120.277	-1.462.309	-1.580.712	-1.469.008	
4	12	-35.980	-36.203	-43.723	-42.826	-1.824.086	-1.848.647	-1.587.992	-1.564.524	-1.656.297	-1.547.740	
4	30	-9.849	-6.533	-14.791	-8.224	-387.586	-1.104.922	-757.319	-61.021	-	-850.000	
4	14	-66.479	-26.736	-19.736	-897	-2.960.865	-2.813.504	-2.354.563	-2.286.653	-1.883.704	-1.072.338	
4	23	-4.158	-2.636	-4.992	-4.607	-981.263	-530.912	-27.438	-8.000	-245.894	-33.000	
4	41	-66.212	-105.983	-101.263	-57.566	-3.619.949	-3.520.062	-3.938.847	-4.040.128	-11.214.542	-5.717.317	
4	27	-863	-797	-1.237	-1.115	-174.399	-	-	-	-	-	
4	17	-50.142	-23.137	-7.251	-14.926	-2.743.331	-3.180.016	-2.065.235	-2.111.602	-2.254.673	-348.429	
4	14	-43	-336	-261	-1.142	-	-	-	-67.574	-	-	

Ovenfor er vist uddrag af opgørelse over bedrifter (en per linje), hvor antal rentetilskrivninger fremgår, antal posteringer på KK pr måned og saldo for hver måned.

Renteberegningen er så: $\text{sum af tilskrevne renter} \times 100 \%$
Gns. af saldo ultimo 12 mdr.

En udfordring kan være de situationer, hvor KK i nogle måneder er i plus. Vi har valgt at for-rente plus måneder med 0 % - det vil sige, at det kun er gennemsnit over de måneder med negativ saldo, der indgår i beregningen. Dette giver rentesatser, som ser 'korrekte' ud. I praksis er positiv forrentning af kassekrediten nok også begrænset. En negativ indlånsrente vil indgå som en renteomkostning uden, at saldoen for den måned er medregnet. Dette giver dog i det store billede kun en ubetydelig afvigelse.

Konklusion:

Beregning af KK-rentesatsen kræver kort periodiske data. Men behandling af disse data er li-getil ud fra 'kasseregistreringerne' og uden at skulle tage hensyn til efterfølgende 'efterposteringer' eller 'statusposteringer'

Det kan godt overvejes, om rentesatsberegningen skal være på kvartalsbasis, idet materialet giver mulighed for dette. Umiddelbart vurderes det dog, at det ikke giver det store ekstra værdi, hvorfor det kan være nemmere at beregne KK-rentesatsen på årsbasis. Det er dog intet til hin-der for, at der beregnes på kvartalsbasis, når kortperiodiske data er til rådighed.